

МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Зоя Рябова,

головний науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти, доктор педагогічних наук, професор, м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-9373-7121>

Анотація. Проаналізовано певні нормативно-правові документи, що зумовлюють механізми використання державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. З'ясовано, що державно-приватне партнерство є співпрацею між закладом освіти та приватними організаціями щодо реалізації інвестиційного проєкту. Викладено змістовно-сутнісні характеристики основних дефініцій державно-приватного партнерства в освіті. Сформульовано суть моделі державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти та подано її структуру.

Ключові слова: професійна (професійно-технічна) освіта, державно-приватне партнерство в освіті, модель державно-приватного партнерства.

MODEL OF DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN VOCATIONAL (VOCATION-TECHNICAL) EDUCATION

Zoya Ryabova,

chief researcher laboratories of foreign systems professional education and training Institute of Professional Education, doctor of pedagogical sciences, professor, Kyiv, Ukraine

Abstract. Certain regulatory and legal documents determining the mechanisms for using public-private partnership in the field of professional (vocational and technical) education have been analyzed. It was found that the public-private partnership is a cooperation between an educational institution and private organizations regarding the implementation of an investment project. The substantive characteristics of the main definitions of public-private partnership in education are outlined. The essence of the public-private partnership model in the field of professional (vocational-technical) education is formulated and its structure is presented.

Keywords: professional (vocational and technical) education, public-private partnership in education, model of public-private partnership.

Умови, в яких сьогодні функціонує і розвивається економіка України – умови воєнного стану та повоєнного відновлення, євроінтеграційні процеси та зумовлені ними пріоритетні напрями розвитку суспільства – визначають необхідність запровадження механізму державно-приватного партнерства у сферу професійної (професійно-технічної) освіти.

Аналізуючи зміст «Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки», можна дійти висновку, що запровадження державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти України є актуальним і

необхідним (Верховна Рада України, 2021, Грудень 09). Саме запровадження механізмів державно-приватного партнерства у сферу професійної (професійно-технічної) освіти забезпечить розв'язання низки актуальних проблем, що визначені та описані в Концепції.

Змістовно-сутнісні характеристики державно-приватного партнерства ґрунтовно розкрито у відповідних нормативно-правових документах (Міністерство економіки України, б.д.). Водночас, з урахуванням специфіки діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти й результатів аналізу низки наукових розвідок українських вчених із зазначених питань, можна обґрунтувати суть державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти та своєчасність використання його механізмів.

Актуальність запровадження державно-приватного партнерства у сферу професійної (професійно-технічної) освіти зумовлено низкою викликів та проблемних питань, що потребують негайного розв'язання. Ґрунтовний аналіз нормативно-правового забезпечення державно-приватного партнерства, визначення суті та обґрунтування ефективності запровадження його механізмів у розвиток професійної (професійно-технічної) освіти зроблено в наукових напрацюваннях С. Кравець (2022). У роботі В. Радкевич та Л. Єршової детально описано зовнішні і внутрішні виклики для системи професійної освіти України, сформульовано пропозиції щодо їх вирішення й розкрито шляхи відповіді на них (Радкевич, & Єршова, 2022). Зокрема, це описання шляхів подолання викликів на загальнодержавному, галузевому, регіональному та інституційному рівнях (Радкевич, & Єршова, 2022). Отже, актуальність запровадження державно-приватного партнерства у сферу професійної (професійно-технічної) освіти не викликає сумнівів.

Провідним у межах нашого дослідження є Закон України «Про державно-приватне партнерство» (зі змінами від 1.01.2022 року). Саме в цьому Законі зазначається, що державно-приватне партнерство – це співробітництво між інституціями державної влади та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів) (Верховна Рада України, 2010, Липень 01). Ознаками державно-приватного партнерства є створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт та технічне переоснащення) об'єкта державно-приватного партнерства та/або управління (користування, експлуатація, технічне обслуговування) таким об'єктом; довготривалість відносин (від 5 до 50 років); передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства; внесення приватним партнером інвестицій в об'єкт державно-приватного партнерства (Верховна Рада України, 2010, Липень 01). Підкреслимо, що стаття 4 зазначеного Закону України визначає сфери застосування державно-приватного партнерства.

У Законі України «Про концесію» розкрито форму здійснення державно-приватного партнерства, і передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або

ризик пропозиції (Верховна Рада України, 2019, Жовтень 03). Постанова КМУ «Про затвердження методики виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними» наголошує, що під час підготовки проєктів державно-приватного партнерства всі ризики підлягають визначенню, оцінці та розподілу між державним і приватним партнерами. Надаються певні рекомендації (Кабінет Міністрів України, 2011, Лютий 16).

Аналіз наукових джерел та нормативної бази дав змогу сформулювати суть дефініцій. А саме: партнерство – це діяльність (в основному підприємницька), що передбачає об'єднання ресурсів декількох організацій, спільне управління ними для досягнення поставлених цілей та спільна відповідальність за результат. Державно-приватне партнерство – певна взаємодія державних та бізнес-структур для розв'язання соціально значущих завдань на взаємовигідних умовах.

Ураховуючи зазначене, можна стверджувати, що державно-приватне партнерство у сфері професійної освіти можна розглядати як співпрацю між закладом освіти та приватними організаціями щодо реалізації інвестиційного проєкту в певній сфері життєдіяльності суспільства й отриманні конкретного соціального ефекту під час реалізації цього проєкту. Ми цілком погоджуємося з О. Слободяником, який на основі проаналізованих наукових джерел визначив суть поняття «державно-приватне партнерство». Автор пропонує розглядати його з двох позицій: перша розкривається як взаємодія закладів професійної освіти та бізнес-структур для досягнення спільних цілей на основі взаємної зацікавленості, а друга – розкривається як певна співпраця державних та бізнес-структур для реалізації саме освітніх проєктів на основі відповідних законодавчих актів та складених угод (Слободяник, 2022).

Таким чином, державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти розглядаємо як поєднання спільних зусиль закладу освіти та приватних організацій щодо реалізації певних проєктів за результатами яких відбувається формування конкурентоспроможного фахівця.

Задля реалізації державно-приватного партнерства необхідно побудувати відповідну модель як певний концептуальний та структурований опис способу розв'язання поставлених завдань й отримання запланованого результату.

Під моделлю державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти ми розуміємо структуру процесу та визначення необхідних умов взаємодії закладу освіти та приватних організацій, в якій відображається її концептуальна основа й описання соціально значущого результату, що отримується в майбутньому при заданих умовах.

Структура моделі державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти має такі блоки: аналітичний (ризики); цільовий; концептуальний (проєктний); ресурсний; процесуальний (умови); результативний; презентаційний.

Список використаних джерел:

- Верховна Рада України. (2010, Липень 01). *Про державно-приватне партнерство*: Закон України, (№ 2404-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#top> .
- Верховна Рада України. (2019, Жовтень 03). *Про концесію*: Закон України, (№ 155-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#top> .
- Верховна Рада України. (2021, Грудень 09). Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#top>
- Кравець, С. (2022). Нормативно-правове забезпечення розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна педагогіка*, 1(24), 127–137. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.127-137>
- Міністерство економіки України. (б. д.). *Нормативно-правові акти державно-приватного партнерства*. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=1dea6858-d3ce-4b5e-8b19-71866909721d&title=NormativnopravovaBaz>.
- Кабінет Міністрів України. (2011, Лютий 16). *Про затвердження Методики виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними*: постанова (№ 232). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232-2011-%D0%BF#top> .
- Радкевич, В., & Єршова, Л. (2022). Стан готовності системи професійної освіти до протидії реальним і потенційним загрозам національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів. *Професійна педагогіка*, 1(24), 4–17. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.4-17>
- Слободяник, О. (2022). Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти: семантика і перспективи розвитку в Україні. *Професійна педагогіка*, 1(24), 164–171. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.164-171>